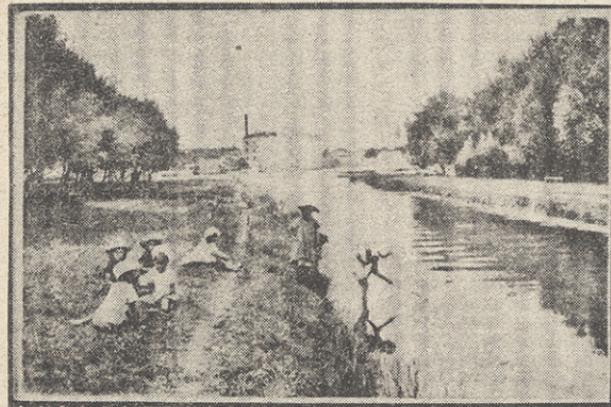

KULTURA

Zanimljivost u izložbenom programu Narodnog muzeja do kraja ove godine

»ZELENILO I PERIVOJI ZADRA«

Priprema za ovu tematsku izložbu Kulturno-historijskog odjela su pri kraju. Datum otvaranja se zasad ne može odrediti, jer to ovisi o završetku radova u Gradskoj loži u kojem prostoru izložba, zbog svoje kulturno-povijesne vrijednosti i poruke, treba biti postavljena

Uvala Vruljice na početku stoljeća

U planu izložbene djelatnosti Narodnog muzeja u Zadru do kraja ove godine je još nekoliko izložbi njegovih odjela, među kojima se ističe posebno zanimljiva izložba Kulturno-historijskog odjela s naslovom »Zelenilo i perivoji Zadra«. Trenutno jedini izložbeni prostor Muzeja je primerna dvorana u upravnoj zgradi na Poljani Vladimira Gortana i koliko god je taj prostor kvalitetan prilično je postrani i muzejski radnici iziskustva znaju da je on u odnosu na Gradsku ložu, inače glavni izložbeni prostor Muzeja koji je još u fazi renoviranja, mnogo manje posjećen. Kako spomenuta izložba u pripremi Kulturno-historijskog odjela svojom kulturno-povijesnom vrijednošću i pokrovom zavreduje daleko veću pažnju građana, želja je autora izložbe, voditelja tog odjela prof. Sofije Petrioli da se ona priredi bac u Loži kako je to bilo planirano prilikom sastavljanja izložbenog programa Muzeja početkom ove godine.

Prema tome još se ne može definirati datum otvaranja izložbe jer to ovisi o potpunom završetku radova u Loži, ali su pripreme gotovo u cijelosti obavljenе. U tisku je već i katalog izložbe, a i pisanje tekstova legendi je pri kraju.

Dvije tisuće godina zelenila

Više je razloga da se izložba ostvari što prije. Tako, po riječima autorce postava Sofije Petrioli, a parkovna kultura je jedna od područja interesa kulturno-historijskog odjela, kroz svoju povijest pokazuje da je u tom pogledu vrlo interesantan, jer njege parkovnu kulturu već dvije tisuće godina. Da to nisu prazne riječi govori nam već veličina Poluotoka na kojem je bio smješten rimski Zadar. Poznato nam je da je svaka rimska kuća u svom obliku imala mali perivoj — viridarium. Ako se srednjovjekovni grad koji se smjestio na površini rimskoga uporedi sa ostalim dalmatinskim gradovi-

Uvid u povijest parkova

Izložbu će uglavnom sačinjavati originalni predmeti koji se najvećim dijelom nalaze u fundusu zadarskog Historijskog arhiva koji je nepresušni izvor grade za izložbe koje je Kulturno-historijski odjel već priredio ili će ih prirediti.

Originalni predmeti na predstojeći izložbi bit će popraćeni iscrpmi legendama pa će posjetioc, razgledajući je, dobiti jasan uvid u povijest zadarskih perivoja. U svakom slučaju izložba će potaknuti na razmišljanje o sadašnjem stanju parkova od kojih su najveći broj stari najmanje sto godina. U današnje vrijeme ne posvećuje se pažnja podizanju novih zelenih površina i jedina poslijeratna zelena površina na Obali maršala Tita je bila zamišljena kao privremena situacija dok se ne riješi kakvi će se objekti ovdje graditi. Kod gradanstva se osjeća ljubav prema tom razraslom zelenilu i, ne prejudicirajući bilo koja konačna rješenja na tom prostoru, valjalo bi ipak o toj ljubavi, mogućnosti štetnje i udisanje čistog zraka voditi računa. I u projektiranjima i gradnjama na drugim lokacijama treba ostaviti dovoljno prostora za nove zelene površine. A tih je prostora napretka u Zadru i sve se više pretvaraju mahom u parkirališta. U nastojanjima da se neophodna izgradnja stambenog i poslovnog prostora ubrza, zabravlja se na nužnost zaokruženja svakog urbanističkog zahvata zelenilom, što je konačno i u suprotnosti s intencijom sadašnjeg ekološkog trenda.

Zaboravilo se, u ovom zahuktalom životnom tempu, na vrijeme kad su gradani načinili vremena da borave u lijepim zadarskim parkovima, da se tu »naužiju čistog zraka i da porazgovore«. Sigurno je da će spomenuta izložba potaknuti novo ovakvu potrebu, pokazati koliko se ljubavi i pažnje posvećuju parkovima i zelenilu u prošlosti, upozoriti na potrebu čuvanja i njegovanja postojećih i podizanju novih. Vremena za ova razmišljanja još ima.

M. M.

ma toga vremena, Splitom, Trogirom, Dubrovnikom na primjer, bio je neuporedivo veći i omogućavao je da se zelenilo njeguje unutar gradskih zidina.

U Historijskom arhivu se čuvaju brojni dokumenti — testamenti, kupoprodajni ugovori i slično — koji dokazuju postojanje ukrasnih vrtova, a ne povrtnjaka. Postojanje parkova možemo pratiti i u daljnjim stoljećima preko jedne makete Zadra iz 16. stoljeća koju čuva Pomorski muzej u Veneciji i starih planova ponovno u Historijskom arhivu Zadra. Tekodder su i književna djela Petra Zoranića i Jurja Barakovića značajan dokaz o postojanju perivoja u Zadru.

Tih planova ima i iz novije prošlosti. Postoje pojedinačni planovi nekih gradskih perivoja kao i privatnih institucija, na primjer perivoja uz Kneževu palaču, perivoja Liceja sv. Dimitrija itd. Konačno to možemo pratiti na brojnim starijim razglednicama Zadra s počeka ovog stoljeća!